

Svenska för anesthesiologer

Per Rosenberg ja Jerker Illman

Suomessa potilailla on oikeus saada hoitoa omalla äidinkielellään. Tästä syystä aloitetaan nyt anesthesiologian, tehohoidon, ensihoidon ja kivunhoidon (ATEK) ruotsin kielen sana- ja käyttölausekirjan teko. Osa tästä kirjasta tullaan julkaisemaan Finnanestissa v. 2005 aikana, jonka jälkeen aineisto julkaistaan yhdistyksemme kotisivuilla sekä paperimonisteena kaikkien anesthesiologien käyttöön. Tässä ensimmäisessä osassa on käännetty suomalaisia anesthesiologisia sanoja (A–L) ja lähinnä yleisanestesiaan liittyviä käyttölauseita.

Osa 1a. Suomenkieliset sanat (A–L) ruotsiksi:

A

Aineenvaihdunta = metabolism
 Aivokuolema = hjärndöd
 Aivolisäke = hypofys
 Aivo-selkäydinneste = hjärn-ryggmärgsvätska
 Aivoverenkierron säätely = reglering av hjärnans blodcirkulation
 Aksillaarinen hartiapunospuudutus = axillär plexusbedövning
 Akuutti hengitysvajausoireyhtymä (ARDS) = akut andningsinsufficiensyndrom
 Alveoli = alveol
 Anafylaktoidinen reaktio = anafylaktoid reaktion
 Analgeetti = analget
 Anestesia = anestesi
 – yleisanestesia = generell ("allmän") anestesi
 – laskimoanestesia = intravenös anestesi
 – "naamarianestesia" = anestesi med mask
 – paikallispuudutus = lokalbedövning
 – johtopuudutus = nervbedövning
 – epiduraalipuudutus = epiduralbedövning
 – spinaalipuudutus = spinalbedövning
 Anestesiakone = anestesiapparat
 Anestesian syvyys = anestesis djup
 Antidepressantit = antidepressanter
 ASA-luokitus = ASA klassificering
 Autonominen hermosto = det autonoma nervsystemet

B

Bakteeri-infektio = bakterieinfektion
 Beetasalpaaja = beta "blockare"

C

Connin oireyhtymä = Conn's syndrom
 CVP (keskuslaskimopaine) = CVP (centralt venttryck)

D

Defibrillatio = defibrillering
 Diffuusiohypoksia = diffusionshypoxi
 DIC (disseminoitu intravaskulaarinen koagulaatio) = DIC (disseminerande intravaskulär koagulering)
 Dura mater (kovakalvo) = dura mater (den hårda hinnan)

E

EEG ("aivojen sähkökäyrä") = EEG (registrering av hjärnans elektriska aktivitet, "hjärnfilm")
 EKG ("sydänfilmi", sydämen sähkökäyrä) = EKG (registrering av hjärtmuskeln elektriska aktivitet, "hjärtfilm")
 Elektromyografia = elektromyografi (registrering av musklers elektriska aktivitet)
 Elimenssiirto = organtransplantation
 Elvytys = hjärt-lung-räddning ("resuskitation")
 Embolia = emboli (propp)
 Enteraalinen ravitsemus = enteral nutrition (nutrition via matsmältningskanalen)
 Epiduraalinen analgesia (epiduraalinen kivunhoito) = epiduralanalgesi (epidural smärtlindring)
 Epiduraalinen veripaikka = epidural blodlapp
 Epiglottis (kurkunkansi) = epiglottis (struplocket)
 Esilääkitys = premedicinering
 Eteisvärinä = förmaksflimmer
 Etisistukka = hindrande moderkaka ("hindrande placenta")

F

Fasettipuudutus = bedövning av ryggkotornas facetleder ("facetbedövning")
 Fiberoskooppi ("kuituvalolla varustettu tähystin") = fiberoskop ("titthålskikare med fiberoptik")
 Fibriniin hajoamistuotteet = fibrinets sönderfallsprodukter
 Foramen ovale ("soikea ikkuna") = foramen ovale (den ovala öppningen mellan hjärtförnaken hos fostret)
 FRC ("funktionaalinen residuaalikapasiteetti") = FRC ("funktionell residuallkapacitet")

G

GABA (gamma-aminovoihappo) = GABA (gamma-aminosmörösyra)
Ganglion coeliacum (Plexus coeliacus) ("sisusvaltimohermosolmu")
= Ganglion coeliacum ("bukinälvsknutan")
Ganglion stellatum ("tähtisolmuke") = ganglion stellatum ("den
stjärnformiga nervknutan")

H

Hartiapunos (Plexus brachialis) = armnervnätet (Plexus brachialis)
Happo-emästasapaino = syra-basjämvikt
Hengitys = andning
Hengitysjärjestelmät = andningssystem
Hengitystiet = andningsvägar
Hengitysvajaus = andningsinsufficiens
Hermosto-lihasliitos = nerv-ändplatta
Hermovälittäjäaineet = nervförmedlingsämnen
("nervtransmittorer")
Heräämö ("jälkivalvontayksikkö") = oppvakningsrum ("post-anestes
iövervakningsenhet")
Hiilidioksidi = koldioxid
Hiilimonoksidi = kolmonoxid
HPV ("hypoksinen pulmonaalinen vasokonstriktio") = HPV
("hypoxisk pulmonal vasokonstriktion")
Humalatiila = berusningstillstånd
Huumausaineet = narkotika
Hypotensioanestesia = hypotensionsanestesi
Hyytymishäiriö = koagulationsstörning
Häkä = os
Hätäkeskus = larmcentral
Höyrystin = förgasare
Höyrystymispaine = ångtryck

I

Ilokaasu (typpioksiduuli) = lustgas (kväveoxidul)
Ilmarinta (pneumothorax) = ansamling av luft eller gas i lungsäcken
(pneumothorax)
Ilmatie = luftväg
Imulaite = sugapparater (en "sug")
Inhalaatioanestesia = inhalationsanestesi
Inhalaatioanestesia-aine = inhalationsanestesimedel
Interkostaalipuudutus (kylliväliliermon puudutus) =
interkostalbedövning (interkostal-nervens bedövning)
Intubaatio = intubation
henkitorven intubaatio = intubation i luftstrupen
intubaatioputki = intubationstub
Istukka = moderkaka (placenta)

J

Jakautumisvakio = distributionskoefficient
Johtopuudutus = nervbedövning
Jälkivalvontayksikkö ("heräämö") = post-anestesiövervakningsenhet
("oppvakningsrum")
Jääplasma = fryst plasma ("frysplasma")

K

Kaasunpoisto = gasevakuering
Kaasupullo = gascylinder
Kaikukardiografia ("sydämen ultraäänitutkimus") = ekokardiografi
(ultraljudsundersökning av hjärtat)
Kallonsisäinen paine = intrakraniellt tryck
Kallovamma = skallskada (skada i skallen)
Kalsiumsalpaaja = kalsiumblockerare (blockerare av
kalsiumkanalerna)

Kammiovärinä = kammarflimmer
Katetri ("taipuisa putki") = kateter ("slang")
Kaulalaskimo = halsven
Keisarileikkaus = kejsarsnitt
Keskipaine = medeltryck
Keskuslaskimokanylointi = kanylering av central ven ("central-
venskanylering")
Keuhkokapillaarien kiilapaine = lungkapillärernas kiltryck
Keuhkosiirtopotilas = lungtransplantationspatient
Keuhkot = lungor
Keuhkojen diffuusiokapasiteetti = lungornas diffusionskapacitet
Keuhkojen komplianssi ("keuhkojen myötäävyyss") = lungornas
komplians ("lungornas eftergivlighet")
Keuhkojen toimintakokeet = lungfunktionsprov
Keuhkovaltimokatetrointi = lungartärkatetrering
Keuhkovaltimopaine = lungartärtryck
Kilpirauhanen = sköldkörtel
Kipu = smärta
– akuutti kipu = akut smärta
– krooninen kipu = kronisk smärta
– kivun kroonistuminen = smärtna blir kronisk
– syövän aiheuttama kipu ("syöpäkipu") = smärta förorsakad av
cancer ("cancersmärta")
Kipulääke = smärtstillande medicin
Kipuklinikka = smärtklinik
Kivun hoito = behandling av smärta ("smärtbehandling")
Kohtu = livmoder
Kolmoishermon kipu = trigeminusneuralgi
Korva-, nenä- ja kurkkutautien klinikka = kliniken för öron-, näs-
och strupsjukdomar
Kuituoptinen intubaatio = fiberoptisk intubation av luftstrupen
("intubation av luftstrupen med hjälp av fiberoptisk
titthålskikare")
Kurkunkäpänaamari ("larynx-maski") = struphuvudsmask ("larynx-
mask")
Kylkiluunmurtuma = revbensbrott ("revbensfraktur")
Kynnärhermo (n. ulnaris) = underarmsnerven ("ulnar-nerven")
Käsiventilaatio = ventilation för hand ("handventilation")

L

Laboratoriokokeet = laboratorieprover
Laparoskooppinen leikkaus ("tähyystyleikkaus") = laparoskopisk
operation ("operation med titthålskikare")
Laryngoskoopi ("kurkunkäpäntähyistin") = laryngoskop ("struphuvu-
dstittkikare")
Larynx (kurkunkäpä) = larynx (struphuvud)
Laskimokanylointi = venkanylering
Laskimosedaatio = intravenös sedation ("lugnande läkemedel in i
blodet")
Laskimopuudutus ("laskimonsisäinen puudutus") = intravenös
bedövning ("bedövning via vener")
Leikkauksen jälkeinen kipu = smärta efter operationen
("postoperativ smärta")
Lihasselaksaatio ("lihasten herpaannuttaminen") = muskelrelaxation
("muskelförlamning")
Lihasselaksantit ("lihaksia herpaannuttavat lääkeaineet" =
muskelrelaxanter ("muskelförlamande läkemedel")
Lisäkilpirauhanen = bisköldkörtel
Lisämunuainen = binjure
Läppävika = klaff-fel ("fel i hjärtats klaffar")
Lääkeaineyliherkkyys = läkemedelsöverkänslighet
Lääkeainemetaboliala ("lääkeaineen hajoaminen") =
läkemedelsmetabolism ("läkemedelsnedbrytning")

Osa 1b. Käytännöllisiä lauseita ja sanontoja ruotsiksi:

Esilääkekierto = Premedicineringsrond
Olen tohtori Tammela, olen anestesia lääkäri = Jag är doktor Tammela, jag är anestesiläkare
Oletteko aikaisemmin ollut leikkauksessa? = Har ni tidigare blivit opererad?
Minkäläinen anestesia teille annettiin edellisessä leikkauksessa? = Vilken slags anestesi fick ni vid den förra operationen?
Oletteko yliherkkä jollekin lääkkeelle tai muulle aineelle? = Är ni överkänslig mot något läkemedel eller något annat ämne?
Yleisanestesia vai puudutus? = Generell ("allmän") anestesi ("sövning") eller lokalbedövning?
Oliko teillä kipua leikkauksen jälkeen? = Hade ni smärtor efter operationen?
Oliko teillä pahoinvointia leikkauksen jälkeen? = Hade ni illamående efter operationen?
Tällä kerralla tarkoituksena on antaa teille yleisanestesia ("nukutus") = Denna gång ämnar vi ge åt er en generell ("allmän") anestesi ("sövning")
Tällä kerralla tarkoituksena on antaa teille spinaalipuudutus ("selkäydinpuudutus") =
Denna gång skall vi ge åt er en spinalbedövning ("ryggmärgsbedövning")
Induktio = induktion
Kytämme teidät ensin anestesian seurantalaitteisiin = Vi kopplar er först till anesthesiuppföljningsapparaterna
Pistän neulan ("kanyyliin") laskimoon lääkkeiden ja nesteen antoa varten = Jag sticker in en nål ("kanyl") i en ven för att kunna ge läkemedel och vätska
Nyt pistää! = Nu känns det ett stick ("nu sticker det")!
Tässä on happinaamari – hengittää pari kertaa oikein voimakkaasti ("syvään") = Här är masken för syrsättning ("syremasken") – andas några gånger riktigt kraftigt ("djupt")
Kun lääke menee laskimoon, voitte tuntea kirvelyä = Då medicinen går in i blodkärlet kan ni känna sveda ("det kan svida då medicinen går in i blodkärlet")
Hetken päästä "nukahdatte" = Ni "somnar" om en liten stund

Anestesiasta "herääminen" = uppvakning från anestesi
Rouva Sundholm, leikkaus on päättynyt, avatkaa silmänne = Fru Sundholm, operationen är gjord, öppna era ögon
Teillä on vielä putki henkitorvessa – hengittää rauhallisesti = Ni har ännu en tub i luftstrupen – andas lugnt
Imen vielä sylkeä suustanne ja sitten otan "hengityspotken" pois = Jag suger ännu saliv ("spott") ur munnen och sedan tar jag bort "andningstuben"
Valvontayksikössä ("heräämössä") = i övervakningsenheten ("uppvakningsrummet")
Rouva Sundholm, onko teillä kipua? = Fru Sundholm, har ni smärta ("gör det ont")?
Miten voimakas kipu on? = Hur stark är smärtan?
Miten voimakas kipu on asteikolla 0–10?, 0 tarkoittaa, ettei ole yhtään kipua ja 10 tarkoittaa kovinta mahdollista kuviteltu kipua = Hur kraftig är smärtan på en skala från 0 till 10?, 0 betyder "ingen smärta" och 10 betyder den starkaste smärta ni kan tänka er
Nyt annan teille kipulääkettä suoraan suoneen = Nu ger jag smärtstillande medicin ("smärtmedicin") direkt i blodet
Rouva Sundholm, onko teillä pahoinvointia? = Fru Sundholm, har ni illamående ("mår ni illa")?
Laitan teille puudutuksen kivunlievitystä varten = Jag gör åt er en nervbedövning för att lindra smärtan
Saatte pumpun avulla laimeata puuduteliuosta ja kipulääkettä epiduraaliliinaan = Med hjälp av en pump får ni utspädd lösning av lokalbedövningsmedel och smärtstillande medel in i epiduralutrymmet
Epiduraaliliina on selkäydinkalvoja ympäröivä tila selkärangassa = Epiduralutrymmet är utrymmet utanför ryggmärgshinnorna i ryggraden

Per Rosenberg ja Jerker Illman
Anestesiologian ja tehohoidon yksikkö
Kliininen laitos, Helsingin yliopisto